

จุดเน้นการวิจัยด้านประชากรและสังคมหลังโควิด-19

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

1 กรกฎาคม 2565

ดร.ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค

รักษาการผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

แนวทางการทำงานของ วสศ. พ.ศ. 2566 – 2568

งานวิจัยและ
การพัฒนานวัตกรรม
(Research & Innovation)

- สนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศ
- สนับสนุนนวัตกรรมและการวิจัย
- ทำงานร่วมกับหน่วยงานภายใน กสศ.

การประเมินผล
เพื่อการพัฒนา (DE)

- ร่วมออกแบบและดำเนินการติดตามประเมินผล
- สนับสนุนการพัฒนาตลอดกระบวนการ

การผลักดันนโยบาย
(Policy Advocacy)

- ทำงานร่วมกับหน่วยงานหลัก
ขับเคลื่อนสังคมและการขับเคลื่อน
เชิงนโยบายและโครงสร้าง

- Access
- Quality
- Flexible Education

วิจัยพัฒนานวัตกรรม Research & Innovation	นำร่องและบ่มเพาะ Pilot & Incubation	ขยายผล Scale-up	ดำเนินการ สนับสนุน กลุ่มเป้าหมาย Operate	ติดตามและประเมินผล Monitoring & Evaluation	การผลักดันเชิงนโยบาย Policy Advocacy
• Prioritize ประเด็นวิจัย • การสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ • นวัตกรรมและการวิจัยที่มีต้นทุนต่ำแต่ประสิทธิภาพสูงและมีโอกาสในการขับเคลื่อนต่อเนื่องในระดับนโยบายและสังคม • ทำงานร่วมกับหน่วยงานภายใน กสศ. ในลักษณะ Cross-cutting	• สนับสนุนการใช้ นวัตกรรม และการวิจัยในพื้นที่นำร่อง เพื่อถอดองค์ความรู้และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง • สนับสนุนการเตรียมความพร้อมสำหรับการขยายผล • ปรับปรุงการทำงานโดยใช้ DE/ เครื่องมืออื่นๆ • สนับสนุนองค์ความรู้และเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ	• สนับสนุนการถอดบทเรียน / model และเงื่อนไขที่เหมาะสมหรือมาตรฐานขั้นต่ำในการดำเนินโครงการ • ร่วมระบุ และเชื่อมเครือข่ายกับหน่วยงานหลักในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาเพื่อเตรียมการส่งต่อ/ ดำเนินการในระดับประเทศ	• ส่งต่อต้นแบบ การวิจัยนำร่อง ให้หน่วยงานเจ้าภาพ นำไปใช้วงกว้าง • สนับสนุนการถ่ายทอด นวัตกรรม/โครงการ/เครื่องมือ ให้หน่วยงานหลักร่วมกับสำนักฯ	• ร่วมกับสำนักฯ กำหนดแนวทางการติดตาม ประเมิน ผลผลิต และผลลัพธ์ของโครงการ • ร่วมพัฒนาระบบการประเมินผลลัพธ์ต่อสังคม และเป้าหมายของ กสศ. ในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา	• สนับสนุนการผลักดันเชิงนโยบายเพื่อเพิ่มโอกาสเข้าถึงการศึกษา, พัฒนาคุณภาพการศึกษา/การเรียนรู้ และสนับสนุนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น • สนับสนุนการปรับโครงสร้างเชิงนโยบายและการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรตามหลักความเสมอภาค

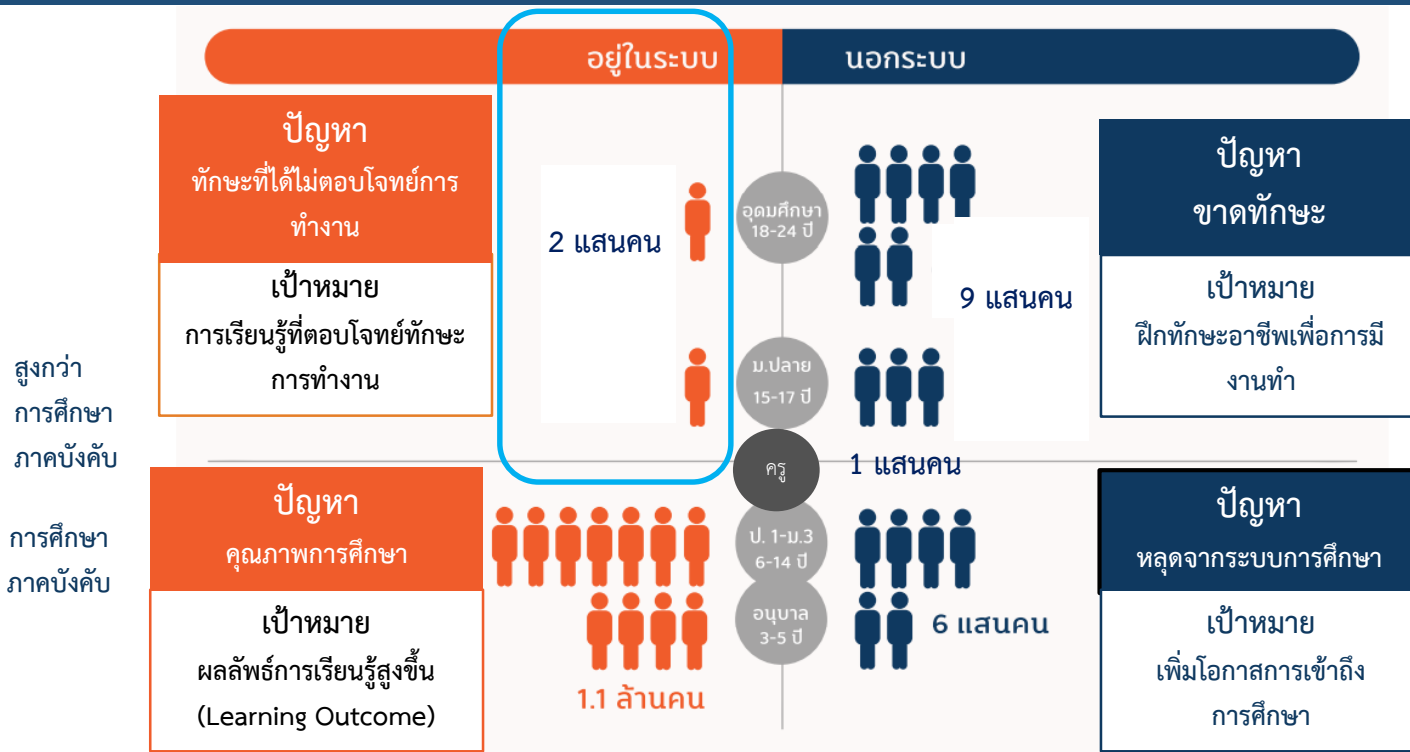
G

R

O

W

ความสำเร็จของการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้แก่กลุ่มเยาวชนในระบบอายุ 15-24 ปี ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส 15% ล่างสุดของประเทศ โดยสามารถสร้างผลลัพธ์และผลกระทบ ตามเจตนารมณ์และภารกิจของ กสศ. ตามกฎหมายและนโยบายรัฐบาล

ที่มา : สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา วิเคราะห์จากฐานข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยและฐานข้อมูลสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2562

G

R

O

W

- เยาวชนยากจนด้อยโอกาสมีโอกาสศึกษาต่อระดับสูงเพียงร้อยละ 5 ต่อรุ่น แต่หากถามถึงความคาดหวัง 50% ต้องการเรียนต่อมหาวิทยาลัย
- การศึกษา OECD พบว่าไทยมีกลุ่มนักเรียนข้างเผือกกลุ่มยากจน (25% ล่างสุด) แต่มีความรู้ความสามารถในระดับเทียบเท่ากับเด็กที่เรียนดีในกลุ่ม (25% สูงสุด) จำนวน 3.3% ของกลุ่มยากจน หรือ 6,111 คน หากเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้รับการพัฒนาจะเป็นการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ไปอย่างน่าเสียดาย (The Lost Einstein)

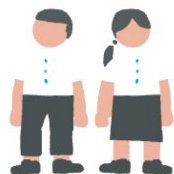
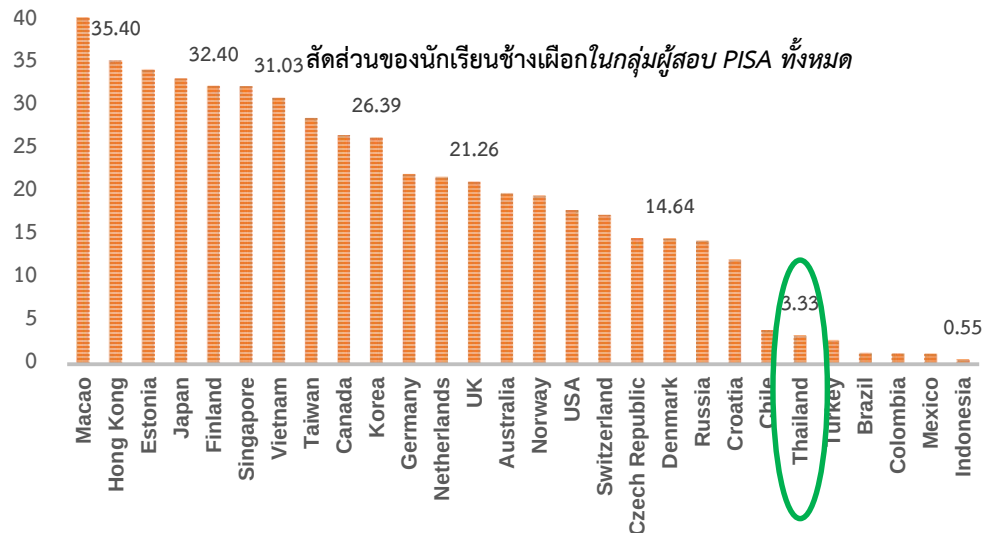
เด็กและเยาวชนจากครัวเรือนที่

มีรายได้ต่ำสุด 20%

(160,000 คน มีโอกาสศึกษาต่อ
ระดับอุดมศึกษาโดยเฉลี่ยเพียง

5 % ต่อรุ่น

8,000 คน

เด็กยากจน 50%
คาดหวังเรียนต่อมหาวิทยาลัย

7 เด็กข้างเผือก 80%
คาดหวังเรียนต่อมหาวิทยาลัย

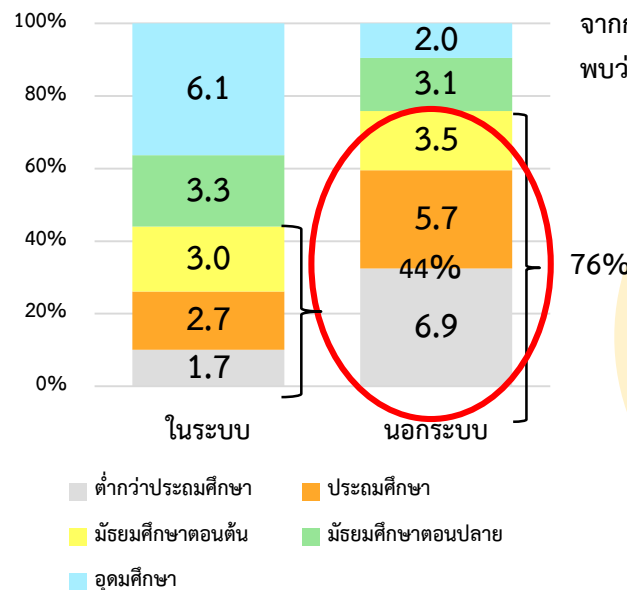
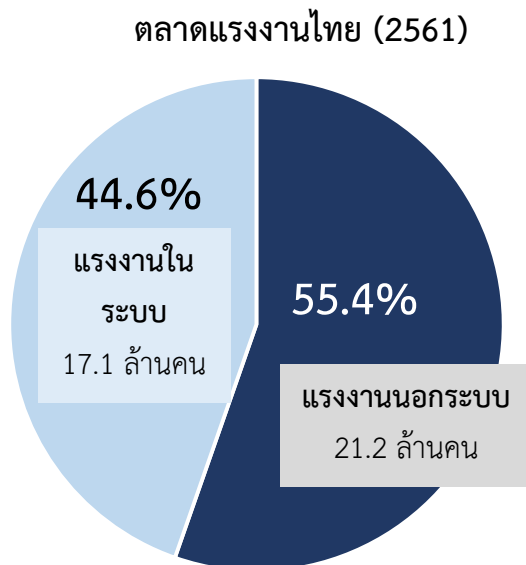
G

R

O

W

เยาวชนกลุ่มนี้หากไม่ได้รับการสนับสนุนในด้านทุนการศึกษาให้เรียนต่อมัธยมปลาย หรือเรียนสายอาชีพ ปวช. มีแนวโน้มที่จะต้องออกนอกระบบการศึกษา เข้าสู่ตลาดแรงงานและกลายเป็นแรงงานทักษะต่ำ (Low Skilled Labour) และการเติบโตของรายได้จนเกษียณต่ำมากติดอยู่ในวงจรของความยากจนไม่สามารถเลื่อนขั้นทางสังคมได้

“การเติบโตของรายได้ของแรงงานกลุ่มนี้ต่ำมากดูจากรายได้แรกเข้าทำงานแทบจะไม่โตเทียบรายได้เมื่อเกษียณอายุส่งผลให้โอกาสเลื่อนขั้นทางสังคมยิ่งเป็นไปได้ยาก”

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2561)

G

R

O

W

ไทยมีปัญหาด้านความต้องการกำลังคนทักษะสูงทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อตอบโจทย์การพัฒนา Thailand 4.0 โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย EEC

ความต้องการกำลังคนระดับ
วิชาชีพ ด้านเทคนิคและ
เทคโนโลยีช่วยตอบโจทย์การ
พัฒนา Thailand 4.0
จำนวน 82,773 คน

สาขาที่มีความต้องการสูง
การแพทย์และสุขภาพ
ยานยนต์สมัยใหม่และไฟฟ้า
หุ่นยนต์ระบบอัตโนมัติ AI
โลจิสติกส์

ระบบการผลิตการพัฒนากำลังคนสายอาชีพที่ยังขาดประสิทธิภาพ

1. เนื้อหา หลักสูตรและวิธีการ
เรียนการสอนที่ไม่ตอบสนองต่อ
ความต้องการของภาคธุรกิจ

2. การบูรณาการเรียนรู้กับการ
ทำงาน (Work Integrated
Learning) มีปัญหาในเชิงปริมาณและ
คุณภาพ

3. ระบบผลิตและพัฒนาครู ขาดความ
เชื่อมโยงกับสถานประกอบการ โดยครูขาด
องค์ความรู้ใหม่ๆ และประสบการณ์การ
ทำงานในสถานประกอบการส่งผลให้ผู้เรียน
ขาดความเชี่ยวชาญในการทำงานจริง

G

R

O

W

โครงการฯ มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดระบบทุนการศึกษา: ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาทุนมนุษย์

1

ลดความเหลื่อมล้ำ

สร้างโอกาสให้เยาวชนอายุ 15-24 ปี

กลุ่มเป้าหมายได้เรียนต่อสูงกว่าการศึกษาภาค
บังคับในสาขาความต้องการของตลาดแรงงานใน
ประเทศ จังหวัด และท้องถิ่น

2

พัฒนาทุนมนุษย์สายอาชีพ

4.0

พัฒนาคุณภาพการศึกษาสายอาชีพให้มี

คุณภาพสูง ผ่านการพัฒนานวัตกรรมในการ
พัฒนาและผลิตนักศึกษา ในลักษณะที่เป็นพันธมิตร
เจ้าของเรื่องมากที่สุด ซึ่งผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจะสามารถ
สร้างการเปลี่ยนในเชิงระบบการศึกษาของประเทศได้

ภาคเอกชน

โมเดลการดูแลเด็ก

ในสถานการณ์วิกฤติ

ตัวแบบพื้นที่กม. เชื่อมโยงข้อมูลร่วมกันวางแผนทำงาน
แม่ข่ายรายกรณี ครอบคลุมทุกมิติปัญหา
กาย จิต สังคม การศึกษา

unicef
for every child

ร่วมด้วย
ZIN DAI

tcp

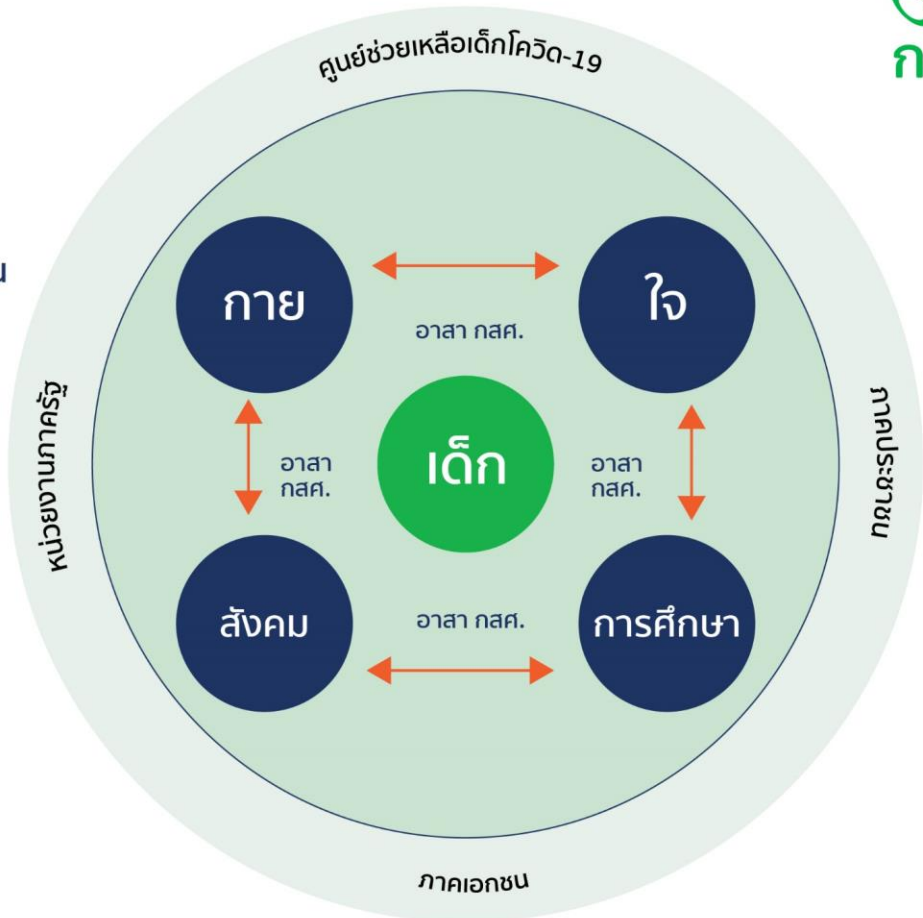
มูลนิธิ
ตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย

CENTRAL Group

มูลนิธิก้าวคนละก้าว

โจทย์ร่วมการทำงานวิจัยของ กสศ.

การเข้าถึงการเรียนรู้ (Learning Access)

1. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลการค้นหา ชี้นำ เพื่อให้ความช่วยเหลือ/ สนับสนุนส่งเสริมกลุ่มเป้าหมายของ กสศ. และการเชื่อมข้อมูลกับหน่วยงานภายในและภายนอก กสศ.
2. การพัฒนาระบบการคัดกรองและให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome)

1. แนวทางการพัฒนาทักษะ/ ศักยภาพการเรียนรู้ และการประเมินคุณภาพการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย
2. การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาและหน่วยจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบ
3. การถอดบทเรียน จัดทำต้นแบบการพัฒนา และแนวทางการพัฒนา/ขยายผลโครงการ การประเมินประสิทธิผลของโครงการ เพื่อเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพโครงการ

การศึกษาทางเลือก (Alternative Education)

1. การวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายพื้นที่ และตลาดแรงงาน
2. การศึกษาสถานการณ์ตลาดแรงงาน และความต้องการพัฒนาทักษะแรงงานในอนาคต
3. การพัฒนาระบบนิเวศที่ส่งเสริมการเรียนรู้

การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ (System Change)

1. องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรบุคลากร และเครือข่ายตามหลักความเสมอภาคทางการศึกษา
2. การจัดทำฐานข้อมูลกำลังคนด้านการศึกษาเพื่อการวางแผนเชิงนโยบายการพัฒนากำลังคน
3. การพัฒนาระบบการผลิต พัฒนา ทักษะที่จำเป็น และการส่งเสริมศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาในและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง

โครงการวิจัยด้านข้อมูลข้อมูลสารสนเทศ

- การสำรวจความก้าวหน้า และประเมินความเหลื่อมล้ำเชิงประเด็น-ตามช่วงวัยสำคัญ ระดับจังหวัด
- การสำรวจและพัฒนาฐานข้อมูลความเหลื่อมล้ำ (Longitudinal database)

โครงการวิจัยนวัตกรรมและการปฏิรูปการศึกษา

- การวิจัยเพื่อสนับสนุนระบบหลักประกันความเสมอภาคทางการศึกษาของกลุ่มเป้าหมาย กสศ
- การประเมินผลมาตรการ Equity-based budgeting และบัญชีรายจ่ายด้านการศึกษา (NEA&PEA)
- การขยายผลการใช้นวัตกรรม PISA for School
- การวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อสนับสนุนการพัฒนากลไกจังหวัด

โครงการด้านสร้างเครือข่าย

- การพัฒนาศักยภาพและเครือข่ายวิชาการฯ
- การสัมมนาวิชาการฯ และสนับสนุนงานวิชาการหรืองานวิจัยเร่งด่วน (Rapid Research)
- การสร้างเครือข่ายของนักวิจัยและผู้วางแผนปฏิบัติงานเชิงระบบด้านการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์
- ความร่วมมือระดับนานาชาติและวิเทศสัมพันธ์ฯ

โครงการวิจัยด้านข้อมูลข้อมูลสารสนเทศ

- การพัฒนาฐานข้อมูลพหุมิติ และข้อมูลเปิด ฯ

โครงการวิจัยที่ระบุกลุ่มเป้าหมายโดยตรง

- การวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผล FSQL
- การวิจัยเชิงระบบเพื่อสนับสนุนการปฏิรูประบบการเรียนรู้ถึงระดับผู้เรียน
- กลุ่มการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในชั้นเรียน, การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนนอกระบบ, การฟื้นฟูการเรียนรู้ที่ถดถอย

โครงการวิจัยนวัตกรรมและการปฏิรูปการศึกษา

- การวิจัยเพื่อลด Digital Divide
- การวิจัยอนาคตเพื่อคาดการณ์แนวโน้มความเสมอภาคทางการศึกษา 2030
- การวิจัยกลุ่ม Nudging Tools, Innovative Financing
- การวิจัยเพื่อขยายผลการฟื้นฟูการเรียนรู้ที่ถดถอย
- การวิจัยเพื่อค้นหามาตรการเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

โครงการด้านสร้างเครือข่าย

- ความร่วมมือระดับนานาชาติและวิเทศสัมพันธ์ฯ